

ANTOLOJİ

**EMMA
GOLDMAN**

HAZIRLAYAN
GÜNEY ÇEGIN - SONER TORLAK

ANARŞİ DÜŞÜNÇESİ ETRAFINDA

ANTOLOJİ

EMMA
GOLDMAN

HAZIRLAYAN
GÜNEY ÇEĞİN - SÖNER TORLAK

1

Önsöz

En Tehlikeli Kadın: Emma Goldman

Güney Çeğin

1886 Mayıs'ında dört anarşist militanın idamıyla sonuçlanan Chicago'daki Haymarket olayına¹ tanık olmasının akabinde anarşizme meyleden Emma Goldman (elbette Louise Michel, Lucy Parsons, Voltairine de Cleyre, Charlotte Wilson gibi daha pek çok kadın politik figürle beraber), kadın mücadelesinin kazanımları gerçekleşmeden önce bile, doğum kontrolünü savunmaktan tutun evlilik kurumunun radikal eleştirisine değin pek çok pratiği aracılığıyla, aslen döneminin anarşist erkeklerinden çok daha ileride bir figürdü. Anarşist düşüncenin *kişisel özerklik* ile *kolektif kurtuluş* arasındaki hassas ve daimî geriliminin epeyce bilincinde bir düşünür ve eylemci olarak, anarşist tahayyülü feminist ilkelerle başarılı bir biçimde kaynaştırdı. 'Agitateur' (kışkırtıcı ya da körükleyici) sözcüğünün tarihteki en iyi cisimleşmelerinden olup, hasımları için kısa sürede tehlikeli bir kişiliğe dönüşen Emma Goldman, tanık olduğu iki devrimden birinin eleştirmenliğine (Bolşevik Devrimi) diğerinin de

¹ Emma Goldman'ın ABD'ye göç ettiği yıllar aynı zamanda ülkede büyük toplumsal ve politik çalkantıların yaşandığı bir dönemdi. İşçiler işyerlerindeki kötü çalışma koşullarına karşı sürekli isyan halindeydiler. 'Knights of Labour'ın yani Emek Şövalyeleri'nin 'sekiz saat hareketi' ortalığı kasıp kavuruyordu. Chicago'daki Harvester şirketine dönük büyük grev esnasında grevcilerin katledilmesi, akabinde işçi önderlerinin idam edilmesi; bu kanlı kavganın gürültüsünü tüm ülkeye yayacaktı. Bugün 1 Mayıs Emekçiler Bayramının kökenindeki bu 'yasal cinayet' o dönemde sadece Emma'yı değil, Amerikan yerlisi Voltairine de Cleyre'yi de bambaşka kişiliklere dönüştürecekti. Lakin özellikle Goldman, egemen sınıfların merhamsizliği bağlamında Rus Çarlığı ile Amerikan Plütokrasisinin ruh ikizleri olduğunu çok erken kavramış oldu.

sözcülüğüne (İspanya Devrimi) soyundu. Çalkantılı yaşamı boyunca ideallerinden hiçbir surette vazgeçmediği gibi, anarşizmin kuramsal tarihinde anarşist imgeleme (Nietzsche gibi) gelenek dışı figürleri de enjekte ederek eşine az rastlanır bir *stil* ortaya koydu. Zamanla ikonik bir imgeye tahvil edildi ve kadın mücadelesinin tarihsel peyzajında yıldızı hiç sönmeden parlamaya devam etti.

1869'da Rusya'daki bir Yahudi gettosunda doğan, çocukken Yahudi topluluğuna dönük pogromlara tanık olan, Çernişevski'nin *Ne Yapmalı*'sıyla radikal devrimci fikirlerle tanışan, babasının kendisini evlendirmesine karşı çıkarak Amerika'ya göç eden Goldman aktif politikaya iştirak etmeden önce bir terzi olarak hayatını sürdürüyordu. Amerika'nın hem yoksullar hem de göçmenler için bir 'fırsat ülkesi' olmaktan ziyade bir 'sefalet dünyası' olduğunun hızlıca farkına varan Goldman kötü çalışma koşulları karşısında siyaseten adım adım radikalleşti. Özellikle kadınların sömürülmesinin salt ekonomik nedenlere dayanmadığını fark etmesi, hemcinslerinin daha çok ustabaşı ve patronlarca cinsel istismara uğradığına tanık olması onda sonu gelmez bir öfke yaratacaktı.

Evlilik yoluyla Amerikan vatandaşlığını alan Goldman ilk kocasından kısa bir süre sonra boşanıp New York'a gitti ve o bölgede Almanca yayınlanan anarşist dergi *Freiheit*'in editörü Johann Most ile tanıştı. Almanya'daki anti-sosyalist mevzuat yüzünden Amerika'ya sığınmak zorunda kalan Most, özellikle Amerika'daki Alman işçiler üzerinde ağırlığı olan bir figürdü. Anarşizmin bir *şiddet felsefesi* olarak tanınmasına ciddi katkıda bulunan Most, Goldman'ın otobiyografisinde 'kitlelerin lideri, sihirli dilin ve güçlü kalemin adamı' olarak bahsettiği sıkı bir söylevciydi. Goldman, aynı zamanda oyuncu olan ve tiyatro oyunları yazan Most'un

“eğer yüzünde bir şekil bozukluğu olmasaydı, zamanının büyük tiyatrocuları arasında yer alacağına” inanıyordu. İddia odur ki Most, Emma Goldman’ın büyük bir hatip olmasının ardındaki asıl figürdü. Ne var ki bir süre sonra –bizzat Pyotr Kropotkin’in de yazılar yazdığı– *Die Autonomie* dergisiyle tanışması Goldman’ın Most’un politik stratejileriyle arasına mesafe koymasına yol açacaktı. Tüm bunlar olurken diğer yandan Amerika’nın en iyi entelektüellerine de vakıf olacaktı: kuramsal açıdan Josiah Warren, Lysander Spooner, felsefi açıdansa Emerson, H. D. Thoreau ve Walt Whitman gibi.

Eylemciliğine kıyasla teorik üretime çok da fazla önem vermeyen Goldman aynı dönemde Amerikalı anarşist Alexander Berkman ile -Berkman’ın 1936’daki intiharına değin sürecek- bir ilişkiye başladı. Goldman açısından “Serbest Aşk”a dayalı olan bu birliktelik, aynı zamanda işçi mücadelesini ilerletmenin bir yolu olacak sansasyonel bir eylem fırsatıydı. Nitekim o dönem hükümetin cebri saldırıları karşısında anarşist düşüncenin tilimizleri açısından komplocu karşı-şiddet faaliyetleri epeyce meşru görülüyordu. Victor Serge’in deyişiyle ‘tarihe karışmış idealistler kuşağındaki hayatta kalan son kişi’ Alexander Berkman, *Homestead* çelik grevini silahlı muhafızlarla bastıran otokrat yönetici Henry Clay Frick’i öldürmeyi planlıyordu. Eylem yoluyla propagandayı amaç edinen bu girişim, Berkman’ın Frick’i yaralaması ve 22 yıl hapis cezasına çarptırılmasıyla sonuçlandı. Goldman’ın bu başarısız suikast girişimini etik ve politik açıdan meşru göstermeye dönük çabaları ise bundan böyle onu iktidarın gözünde son derece tehlikeli bir konuma yükseltecekti. Nitekim bu olaydan hemen sonra işsizleri, ekmeklerini “zor kullanarak elde etmeye” yönelttiği gerekçesiyle tutuklandı ve Blackwell adasındaki hapisanede bir yıllık cezaya çarptırıldı. Böylece

ABD’de Cumhuriyet’in kuruluşundan bu yana siyasi bir suçtan hüküm giyen ilk kadınlardan biri oldu.

Adının ‘Kızıl Emma’ya çıkmasına vesile olan bu süreçle beraber Goldman artık ülkede herkesin aşına olduğu bir devrimciye dönmüştü. Devrim, ateizm ve serbest aşk gibi temalar hakkındaki söylevleri, 1901’deki Başkan McKinley’in öldürülmesinde parmağının olduğuna ilişkin söylentiler ve tavizsiz duruşuyla sadece otoriteler nezdinde değil tüm kamuoyunda tehlikeli biri olarak anılmaya başladı. *The Tragedy of Women’s Emancipation* adlı eserinde erkekleri özgür kılamayan oy verme hakkının, kadınları özgürleştirmesinin de beyhude bir çaba olduğunu düşünüyor ve tek seçenek olarak devrimi işaret ediyordu.

McKinley suikastıyla haksız yere ilişkilendirilmesinden kısa bir süre sonra Pavel Orlenov ve Alla Nazimova’nın Rus tiyatro topluluğunun turne ve tanıtım müdürlüğü görevini üstlendi. 1904’ten 1906’ya kadar onların çalışmalarını tanıttı ve gösterilerini ayarladı. Amacı Berkman ile aylık olarak çıkaracakları *Mother Earth* (Toprak Ana) dergisi için finansal birikim sağlamaktı ki bu dergi, çıktıktan sonra Goldman’ın anarşist fikirlerini yaymasında son derece işlevsel olacaktı. Max Baginski ile çıkardığı bu dergi yaklaşık 10 sene yayın hayatını sürdürdü ve radikal yayın tarihinde eşi nadir bulunan bir başarıya imza attı.

Doğum kontrolünü savunan broşürler dağıttığı için tekrar tutuklandı; ancak en uzun hapis cezasına Askerlik Karşıtı Liga’yı kurması ve Birinci Dünya Savaşına karşı gösteriler düzenlemesi yüzünden çarptırılacaktı. 1917’ye geldiğinde Berkman ile iki yıl hapse mahkûm edildi. Gençlerin askere gidip gitmemesi konusunda seçme haklarının olduğunu savunmasından ötürü hapse atılan Goldman’ın muhalefeti, ulusun güvenliği için bir

tehdit olarak değerlendirildi. Zira ABD'nin, Dünya harbi başladığında politik açıdan ciddi bir biçimde kutuplaşmış olması da bu ikilinin bundan böyle Amerika'da rahat edemeyeceğini adeta garanti ediyordu. Siyasi riskler yüksekti ve her iki taraf da diğerinin tehdidi altındaydı. İşte o zaman Goldman hayatının en etkileyici performansını sergileyip duruşunu daha da kuvvetlendirdi ve geri adım atmadı. Bunun üzerine vatandaşlıktan çıkarıldılar ve diğer istenmeyen 'kızıklar'la beraber Rusya'ya sınır dışı edildiler. Bu sınır dışı edilme celsesini yöneten J. Edgar Hoover, onu "Amerika'daki en tehlikeli kadınlardan birisi" olarak nitelendirecekti.

Akabinde Rus Devrimine bizzat tanıklık etmenin yanı sıra Birinci Enternasyonal'de anarşistler ile Marksistler arasındaki çatışmayı geçersiz kılacak olası bir iş birliği düşüncesiyle Rusya'ya giden Goldman ve Berkman, 1919'da tüm ülkeyi gezdiler. Ancak gözlemleri her ikisi için de büyük bir düş kırıklığı oldu. İlerde, Goldman'a 'devrimin anti-tezi' dedirtecek Bolşevik iktidarın kurduğu bürokratik mekanizma, siyasi baskı ve zorunlu emek pratikleri karşısında, ikili (o dönem tıpkı Kropotkin gibi) mevcut hükümete uyarılarda bulunsa da Kronştad vakası tüm ümitlerini ortadan kaldırdı. Gizli polis ÇEKA tarafından izlenmeye başladılar ve 1921 Aralık'ında Rusya'yı terk etmek zorunda kaldılar. Emma Goldman bu süreç nedeniyle devrime ilişkin tasarımlarını da gözden geçirmek zorunda kalacak ve yavaş yavaş kitlelerin toplumsal devrimini tek hakiki seçenek olarak kabul edecekti. Britanya'ya gittiğinde uluslararası sol mahfillerde Bolşevikleri bizzat itham eden tek devrimci figür olarak yalnızlaştı(rıldı). Analizleri her zaman tavizsiz ve keskindi:

"Rus devrimine kendisini uygulaması için şans verilmemi, hemen arkasına bir komünist devlet kuyruğu bağlandı. Anlaşılması gerekir ki, Rus devrimi

ile Sovyet rejimi arasında büyük bir uçurum vardır. Hayır, başarısız olan devrim değildir, Sovyet rejimidir, diktatörlüktür.”

1925'te sınır dışı edilebileceğini duyan Gallerli bir madenci, Britanya vatandaşlığı edinmesi için ona (nazik bir dayanışmayla) evlenme teklif etti. Bundan sonra, 1936'da Berkman'ın intiharına değin Goldman, Avrupa'daki zorlu sürgün hayatı süresince anarşist hareketin seyri üzerinde gözlemlerde bulundu. 67 yaşına geldiğindeyse, İspanya Devrimi'nin başlaması nedeniyle aktif politikaya yeniden döndü. İspanya'yı sıklıkla ziyaret edip, halkın devrimi tesis etme süreçlerini yakından takip etti. Özellikle iç savaş durumuna dair anarşist mahfillere pek çok mektup göndererek hareketin gidişatını kritik etti. İspanyol devrimini destekleyen konferanslar düzenledi. Eleştirel duruşuna istinaden, 1937'de Cnt-Fai'nin koalisyon hükümetine katılmasını onaylamadı. Devrimin yenilgisinden sonra Kanada'ya gitti ve İspanyol sığınmacılar için destek kampanyasını sürdürürken 1940'ta öldü ve Chicago'da, kaderleri yaşamının akışını değiştiren Haymarket martirlerinin yanına gömüldü.

Hayatının her alanında kendisini özgürlük davasına adanmış olan Emma Goldman'ın anarşist perspektifi, kadınlar ve işçileri olduğu kadar kolektif önyargılar ve devlet tahakkümü tarafından baskı altına alınan herkesi kapsayan bir niteliğe sahipti. Amerika'daki radikal politik hareketlerin radikalleşmesine kendi özgün sesini katarken -günümüzde bir hayli kemikleşmiş olan- politik riyakarlıkların ifşası konusunda eşsiz bir militan olarak ün yaptı. Amerika'nın toplumsal tarihinin en çalkantılı zamanlarını yaşadığı bir çağda, devletin işçi gösterilerine rutin olarak şiddetle müdahale ettiği, sokaklarda ve fabrikalarda savaşların verildiği ve kadınların oy hakkı olmaksızın işgücünde örgütlü bir varlık olduğu dönemde, Emma Goldman'ın yaptığı tarzda söylev çekmek gerçekten muazzam bir cesaret gerektiriyordu.

‘Nietzscheci değerlerin altüst edilmesi’ tasarısını anarşizm ve kadınların özgürleşmesi meselesine ustaca eklemledi. Kadınların kendi özgüçlerini ancak ve ancak anarşist bir devrimle keşfedebileceklerini düşünüyordu. Anarşizme dair önyargıları ortadan kaldırmak için oldukça anlaşılır pedagojik metinler kaleme aldı ki, onun anarşizme dair tanımlaması bugün halen en sarih tariflerden biridir:

“Anarşizm aslında insan zihninin dinin tahakkümünden, insan bedeninin mülkiyetin tahakkümünden, hükümetin pranga ve kelepçelerinden özgürleşmesi demektir. Anarşizm, bireylerin gerçek toplumsal zenginlik üretmek üzere özgürce bir araya gelmelerine dayanan bir toplum düzeni öngörür; bu düzen her bireyin dünyaya serbest erişimini ve herkesin kişisel arzu, zevk ve tercihlerine göre tüm yaşamsal ihtiyaçlarını tamamen karşılamasını mümkün kılar.”

Politik mücadelesinin en önemli veçhelerinden biri de baskıcı pedagojik uygulamalara cepheden saldırdığı eğitim meselesine ilişkindi. Francisco Ferrer’in İspanya’daki girişimlerinden mülhem kapitalizm boyunduruğundaki eğitsel faaliyetleri kıyasıya eleştirdi. Devlet güdümündeki müfredatların her zaman varlıkları tekdüzleştirmeye giriştiğini iddia etti.

Anarşist fikirler onun sesiyle kamusal alanda hep dolaşım halindeydi. Konferanslarını büyük topluluk salonlarında ve üniversite amfilerinde verdiği gibi, kalabalık meydanlardaki açık arabalardan ve hatta barların arkalarından da verirdi. Bir gece bir tiyatro kulübünde modern tiyatronun toplumsal önemi üzerine bir konferans vermesi ne kadar olasıysa ertesi gün aynı konferansı bir maden kuyusunda kömür işçilerine vermesi de o kadar olasıydı. Goldman konuşmasının yasaklanmasına o kadar alışkındı ki, bir geceyi hapisanede okuyacak bir şey bulamadan geçirmemek için konferanslarına her zaman bir kitap götürürdü.

Feminist düşüncenin o çok bilinen “kişisel olan politiktir” şiarı, politik fikirlerinin neredeyse tözü konumun-

daydı. Sınıf bilinci, ekonomik determinizm vb. sözcüklerin kitleleri seferber edemeyeceğinden emin bir biçimde düşüncelerini duygularla ilişkilendirdi ve inançlarını gündelik yaşamın siyasetine dayandırdı. Büyük bir hatip olarak Goldman'ın cazibesi kısmen karizmasından, kısmen de ele aldığı konuların çeşitliliğinden ve kişinin özgürlüğüne dair ölçüyü 'otoriteyi sorgulama' kapasitesine bağlayan anlayışından ileri geliyordu. Onun için kamusal hayatın bütününde herhangi bir konunun tabu olarak nitelendirilmesi söz konusu olamazdı. Emek meseleleri, kadınların özgürlüğü, çocukların eğitimi, militarizm, tiyatro, ahlakçılık gibi pek çok konuda 'müdahil bir entelektüel' olarak sürekli üretti.

Mahremiyet meselesini politik tartışmanın odağına çekmek suretiyle anarko-feminizmin yörüngesinde önemli açılımlar yarattı. Nitekim eserlerinde, aşk ve cinselliğin mahremiyet düzeyinde köklü dönüşümler olmaksızın kadınlar adına kurtuluşun gerçekleşmeyeceğini açıkça ortaya koymuştu. Evlilik ya da çekirdek aile modelini, kadınların cinsel ve üreme özgürlüklerinin önündeki hukuksal kurumlar olarak mahkûm etti. Bu kurumlara bağlılığın yarattığı suç ortaklığı, ona göre, kadınları hem özgürlükten mahrum bırakmakta hem de mali, duygusal ve politik bağımlılıklar yaratmaktaydı. Eril imtiyazlar, devlet ve kapitalist tahakküm rejimlerinin ayrılmaz bileşenleriydi. Dolayısıyla Goldman için tahakküm ancak kişisel aktivizm, sahici ilişkiler ve özgürlüğe düşkünlük sayesinde aşılabiliyordu; zira bu dürtüler bütünüyle adaletsiz bir toplumsal düzen tarafından asla ele geçirilemezdi.

Hayatımı Yaşarken adlı otobiyografisini, yaşamını özgürlük yolunda vakfedeceklere hem didaktik hem de ilham kaynağı olabilecek bir kılavuz olarak sunan *Kızıl*

Emma, sonuç itibariyle anarşizme dair standart okumaların icbar ettiği türden salt ‘radikal bir feminist’ ya da ayrıksı hayatıyla ‘bir tür devrimci pratisyen’ konumuna indirgenemez. O kesinlikle özgün bir düşündürdür. Sözü, yoldaşı ve çağdaşı Voltairine de Cleyre’nin şu ifadesiyle sonlandırılalım: “Emma Goldman’ı harekete geçiren ruh, köleyi kölelikten, tiranı tiranlıktan kurtaracak tek ruhtur – meydan okumaya ve ıstırap çekmeye razı bir ruh”.

6

Emma Goldman Antoloji Üzerine Not Güney Çeğin~Soner Torlak

Emma Goldman Antoloji’de yer alan çeviriler bundan sekiz yıl önce yapılmaya başlandı. Seçilen yazılar sekiz yıl boyunca peyderpey çevrildi, bazıları sonradan tekrar çevrildi, çevrilen yazıların bazılarının Antoloji’de yer almamasına karar verildi, bazı yazıların da çevrilip sonradan Antoloji’ye dahil edilmesine. Bütün bu zaman süresince hayat aktı, bir şeyler değişti, bir şeyler kuruldu, bir şeyler yıkıldı, biz bir yandan ara ara Emma’nın yazılarını seçtik, çevirdik, düzelttik, tekrar çevirdik. Fakat Emma’nın gözü de hep üzerimizdeydi. Nihayet, Emma’nın çok sayıda (çevirisini de yaptığımız) yazısını dışarıda bırakmak pahasına bir “seçki” yaparak nihai metni oluşturmaya karar verdik. Seçkiyi Emma’nın kaleminin üzerine yoğunlaştığı beş ana teorik-politik tema etrafında düzenledik: “Anarşi Düşüncesi Etrafında”, “Etiko-Politik Çerçeve ve Madunlar”, “Politik Şiddet ve Militarizm”, “Kadınların Özgürleşimi”, “Bolşevizm Mine Dair”. Elinizde tuttuğunuz 1. Cilt, Emma’nın “Anarşi Düşüncesi Etrafında” başlığı altında topladığımız seçilmiş yazılarından oluşuyor. İyi okumalar.

6

Hayatım Yaşamaya Değer Bir Hayat Mıydı?

Hayatımı boşa mı harcadım?

Sıradan değer standartlarıyla ölçüldüğünde, hayatımın boşa gitmiş olduğu düşünülebilir. Kırk üç yıllık mücadelemın karşılığında toplumsal prestij, zenginlik ve güç –genelde başarı olarak adlandırılan o kutsal ittifak– adına elimde hiçbir şey yok.

Fakat ben zaten bu hazineleri hiçbir zaman arzulamamıştım. Bu nedenle, onları her zaman için sabit ve değişmez görenlerin acı hayal kırıklığından kurtuldum.

Makam, güç, zenginlik – ne kadar yetersiz olduklarını kanıtladılar! Ne kadar yararsız ve güvensiz!

Dünün kudretlileri bugün dünyanın önünde çağımızın en başarılı başarısızları olarak duruyorlar.

Erken bir dönemde hırsa ve güce tapmaktan başka değerleri keşfetme şansına sahip oldum.

Hiçbir adaletsizliğe ya da toplumsal yanlışa tahammül etmeyen bir insani biraradalık ideali, hayatımın tek anlamı ve amacıydı.

Bu ideali anarşizmde buldum. Elbette basında ve sözde sosyal ekonomistler tarafından sunulan ya da iktidarlar tarafından takip edilen ve zulmedilen çarpıtılmış anarşizm imajında değil.

Ben anarşizmi güzelliğin, toplumsal uyumun, bireyin özgür ve sınırsız gelişiminin hareketli ruhu olarak gördüm. Bu benim ilham kaynağım ve en yüksek hedefim oldu.

Doğru, anarşizmin ışığı şimdi tüm topraklarda çok yaygın olan gericiliğin kasvetiyle biraz zayıflamış gibi görünüyor. Anarşizmin gür sesi, insanlığı kurtarmak için

gelen yeni dinin –diktatörlüğün, insanın her şeyi kucaklayan dogmasına tamamen tabi olmasının– bağırış çağırışları tarafından neredeyse boğuluyor.

Yine de anarşizm daha önce hiç şimdiki kadar geleceği isabetli şekilde öngörmemiş ve iddialarında doğru çıkmamıştı. Endüstriyel sistemimizin çöküşü ve Devletin büyük milyonların sefalet ve acılarıyla başa çıkmakta tamamen başarısız olması, anarşizmi biz anarşistlerin en çılgın rüyalarımızda bile umduğumuzdan çok daha fazla haklı çıkarmıştır.

Kâr için üretim nihayet muhafazakâr iktisatçılar tarafından bile sorgulanmaya başlandı. Onlar şimdi elli yıl önce anarşizmin büyük öğretmenleri tarafından ileri sürülen nakaratı tekrar ediyorlar: İnsanın her alandaki dehası zamanla zor ve yorucu çalışmayı ortadan kaldıracaktır. Günde iki saat. Haftada birkaç gün, diye ısrar etmişlerdi bu düşünürler, tüm insan ihtiyaçlarına yetecek kadar üretmek için yeterli olacaktır.

Onları o zamanlarda yabandan gelen seslerdi.

Şimdi ise onların düşünceleri teknokratlar tarafından büyük keşifleri olarak benimsendi.

Siyasi alanda da, gelişmiş beyinler nihayet Devlet'in insan hak ve özgürlüklerine tecavüz etmesinin giderek büyüyen tehlikesinin farkına varıyor. Otokrasi, demokrasi ya da sosyal-demokrasi. Hepsi de, örgütlü zorlama ve iktidarla desteklenen mutlak kötülükler olarak onları reddetmemizin haklılığını kanıtıyor.

İdealimi destekleyecek böylesi canlı kanıtlar varken hayatımın boşa gittiğini düşünemem.

“Peki ya Rusya'daki hayal kırıklığımız?” Bana çok sık soruluyor. “Hayatınız boyunca uğruna çalıştığımız devrimin başarısızlığı?”

Rusya'daki deneyimlerim hakkında yazdıklarımı ve söylediklerimi tekrarlamaktan başka bir şey yapamam. Anarşizmin Çarlığın bağrından fıskıracağını hiç beklemiyordum. Rus kitlelerine Bolşeviklerin çokça müjdelediği kendi kaderini tayin etme hakkının verileceğini bekliyordum.

Köylüler kendi topraklarına sahip olmuşlardı. İşçiler fabrikaları ele geçirmişti. Askerler ve denizcilerle birlikte özgür Sovyetler olarak örgütlenmişlerdi.

Bu hareketi, insanların sonradan inandırıldığı gibi 25 Ekim tarihinde değil, Mart ve Ekim devrimleri arasındaki dönemde gerçekleştirmişlerdi. Gerçekten de kendi kaderlerini tayin etme hakkını fazlasıyla hak etmişlerdi.

Bunun yerine onlara, devrim ve Rus kitlelerinin özgür inisiyatifi üzerindeki etkisi ölümcül olan bir diktatörlük verildi.

Ayrıca, en az diğer topraklardaki üvey kardeş kapitalizm kadar acımasız ve köleleştirici olan bir devlete hizmet etmek zorunda bırakılmadılar.

Anarşizmin, devrimin amaçlarını tek başına ifade edebilecek ve onu yapıcı kanallara yönlendirebilecek olan halkın doğuştan gelen olanaklarına olan inancını bir kez daha haklı buldum.

Her zaman bu amaç doğrultusunda çalıştığım için hayatım kesinlikle boşa gitmedi.

Sonra bana soruldu: “Çocuklar ve bir yuva, hayatınızda daha büyük bir mutluluk ve tatmin elde etmenize yardımcı olmaz mıydı?”

Günümüzde ebeveynlerin çocuklarının fiziksel niteliklerini geliştirmeyi öğrendikleri doğrudur. Ancak zihinlerini ve karakterlerini şekillendiremiyorlar. Bunun nedeni ne yazık ki çağdışı eğitim sistemi ve sapkın toplumsal etkilerimizdir.

Bu kurumların yarattığı sayısız dışlanmış ve ziyan edilmiş çocuk göz önünde bulundurulduğunda, kendi çocuklarım olmadığı için oldukça memnunum.

Ayrıca, çocuklar için yaşamamın onlara sahip olmak arzusu ile hiçbir ilgisi yok.

Doğrusunu söylemek gerekirse, en doğurgan annenin bile doğuramayacağı kadar çok çocuğum var. Yoldaşlarımın, arkadaşlarımın ve ailemin çocukları benimdir. Ben onların sevgisine ve güvenine sahibim, onlar da benimkine.

Gerçek anlamda annelik tüm çocukları kucaklamalıdır. Bu gerçeği çok az kişi fark ettiği için çocuk yaşamı sıcaklıktan, sevgiden, renkten ve güzellikten yoksundur.

Günümüzde ev, sakinlerinin çoğunun kaçmak istediği bir kafesten başka nedir ki?

Hayır, böyle bir yerde mutluluğu asla bulamazdım.

İdeallerim, onlar uğruna verdiğim mücadele ve bunların getirdiği her türlü zorluk ve acı, hayatımı boşa harcamak bir yana, onu binlerce kat zenginleştirdi.

Benim için bu, dünyadaki tüm zenginliklere rağmen kaçırmamam gereken büyük bir macera oldu.

6

